

Αποτελεσματική επιβολή Δικαίου του Ανταγωνισμού και πλήρης αποζημίωση

Της **Μαρίας Βασιλείου***

Η αποτελεσματική επιβολή του Δικαίου του Ανταγωνισμού προϋποθέτει την πλήρη αποζημίωση των θυμάτων από ανταγωνιστικές συμπεριφορές επιχειρήσεων. Προκειμένου να διευκολυνθεί η άσκηση αγωγών αποζημίωσης και να εναρμονιστεί η προσέγγιση των εθνικών συστημάτων δικαίου σχετικά με το ζήτημα αυτό, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την Οδηγία 2014/104 (στο εξής η «Οδηγία»). Τα Κράτη Μέλη υποχρεούνται να ενσωματώσουν την Οδηγία στην εθνική τους έννομη τάξη μέχρι το τέλος του 2016.

Η εν λόγω Οδηγία αποτελεί σημαντική εξέλιξη τόσο για τους καταναλωτές όσο και για τις επιχειρήσεις, καθώς επιδιώκει αφενός να διευκολύνει την άσκηση του δικαιώματος πλήρους αποζημίωσης των θυμάτων παραβιάσεων των ενωσιακών και εθνικών κανόνων ανταγωνισμού, και αφετέρου να διατηρήσει μια ισορροπία μεταξύ της δημόσιας και ιδιωτικής επιβολής τους. Επισημαίνεται ότι η Οδηγία αφορά τόσο στις λε-

γόμενες παρεπόμενες αγωγές (follow-on actions) που εγείρονται στη βάση απόφασης μιας εθνικής Αρχής Ανταγωνισμού που διαπιστώνει παράβαση του Δικαίου του Ανταγωνισμού, όσο και στις αυτοτελείς αγωγές (standalone claims).

Η Οδηγία προβλέπει, μεταξύ άλλων, την εξουσία των εθνικών δικαστηρίων να διατάζουν αποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων, τη δεσμευτικότητα των τελεσίδικων αποφάσεων των εθνικών Αρχών Ανταγωνισμού για τα δικαστήρια του Κράτους Μέλους εντός του οποίου εκδίδονται οι σχετικές αποφάσεις, την παραγραφή του δικαιώματος άσκησης αγωγής με την πάροδο πέντε ετών, το τεκμήριο αναφορικά με την πρόκληση ζημίας από καρτέλ, την ευθύνη από κοινού και εις ολόκληρο των συμμετεχόντων σε ανταγωνιστικές συμπεριφορές, την υπεράσπιση της μετακύλισης του επιπλέον βάρους στον επόμενο συμβαλλόμενο (pass-on defense) και την εξουσία των δικαστηρίων να προβαίνουν σε ποσοτικοποίηση της ζημίας. Αναφορικά με το τελευταίο σημείο, επισημαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε σχετικό έγγραφο εργασίας καθώς και Ανακοίνωση, ώστε να

Η Οδηγία 2014/104 σχετικά με τις αγωγές αποζημίωσης για παραβάσεις του Δικαίου του Ανταγωνισμού

καθοδηγήσει τα εθνικά δικαστήρια. Υπό το φως των ανωτέρω, υποστηρίζεται ότι η έκθεση των επιχειρήσεων στον κίνδυνο ιδιωτικής επιβολής του Δικαίου του Ανταγωνισμού έχει αυξηθεί σημαντικά με την Οδηγία, εφόσον πλέον καθίσταται περισσότερο πιθανό να βρεθεί μία επιχείρηση υπόλογη προς αποκατάσταση της βλάβης που προκάλεσε σε τρίτο πρόσωπο ενώπιον δικαστηρίου. Εντούτοις, υπάρχουν αμφιβολίες στο κατά πόσον η Οδηγία επιτυγχάνει πλήρως τον σκοπό για τον οποίο υιοθετήθηκε, εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται αρκετές εγγενείς αδυναμίες που λειτουργούν ανασταλτικά όσον αφορά στην αποτελεσματική εφαρμογή της. Υποστηρίζεται ότι μια εκ των σημαντικότερων αδυναμιών της Οδηγίας είναι ότι αποτυγχάνει να μειώσει το τεράστιο κόστος που ενέχει η άσκηση αγωγής αποζημίωσης, ενώ παράλληλα δεν παρέχει στους θιγέντες ικανοποιητικό κίνητρο για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Σχετικά αναφέρεται ότι οι καταναλωτές καθώς και οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσνητικά μεγάλες δικαστικές δαπάνες (π.χ. δικηγορικά δικαιώματα, αμοιβή εξειδικευμένων οικο-

καθοδηγήσει τα εθνικά δικαστήρια.

Υπό το φως των ανωτέρω, υποστηρίζεται ότι η έκθεση των επιχειρήσεων στον κίνδυνο ιδιωτικής επιβολής του Δικαίου του Ανταγωνισμού έχει αυξηθεί σημαντικά με την Οδηγία, εφόσον πλέον καθίσταται περισσότερο πιθανό να βρεθεί μία επιχείρηση υπόλογη προς αποκατάσταση της βλάβης που προκάλεσε σε τρίτο πρόσωπο ενώπιον δικαστηρίου.

Εντούτοις, υπάρχουν αμφιβολίες στο κατά πόσον η Οδηγία επιτυγχάνει πλήρως τον σκοπό για τον οποίο

υιοθετήθηκε, εφόσον εξακολουθούν να υφίστανται αρκετές εγγενείς αδυναμίες που λειτουργούν ανασταλτικά όσον αφορά στην αποτελεσματική εφαρμογή της. Υποστηρίζεται ότι μια εκ των σημαντικότερων αδυναμιών της Οδηγίας είναι ότι αποτυγχάνει

να μειώσει το τεράστιο κόστος που ενέχει η άσκηση αγωγής αποζημίωσης, ενώ παράλληλα δεν παρέχει στους θιγέντες ικανοποιητικό κίνητρο για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Σχετικά αναφέρεται ότι οι καταναλωτές καθώς και οι μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσνητικά μεγάλες δικαστικές δαπάνες (π.χ. δικηγορικά δικαιώματα, αμοιβή εξειδικευμένων οικο-

νομολόγων) που ενδεχομένως να υπερτερούν την πιθανή αποζημίωση από την άσκηση της αγωγής. Το γεγονός αυτό λειτουργεί αποτρεπτικά και εις βάρος του σκοπού της Οδηγίας, λαμβάνοντας υπόψη την απουσία πρόβλεψης μηχανισμού για συλλογικές αγωγές (collective action).

Το ζήτημα των αγωγών αποζημίωσης έχει ήδη αρχίσει να απασχολεί έντονα τους ερευνητές και εφαρμοστές του Δικαίου του Ανταγωνισμού και θα πρέπει να αναμένονται σύντομα νέες εξελίξεις, ιδιαίτερα όσον αφορά στις συλλογικές αγωγές. Αυτό που είναι βέβαιο πάντως είναι ότι βρισκόμαστε εν μέσω μιας διαδικασίας η οποία θα καταλήξει σε μια νέα ισορροπία μεταξύ της δημόσιας και της ιδιωτικής επιβολής του Δικαίου του Ανταγωνισμού, διαμορφώνοντας ένα νέο πεδίο όσον αφορά στην ευρύτερη πολιτική του ανταγωνισμού σε ενωσιακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, πρέπει να αναμένεται ότι σταδιακά οι αγωγές αποζημίωσης εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης θα γίνουν κοινός τόπος. Εάν η Οδηγία θα αποτελέσει μια σημαντική επιτυχία όμως, ή κατά πόσον απαιτούνται περαιτέρω μέτρα προς συμπλήρωσή της, απομένει να διαπιστωθεί στην πορεία.

**Η Μαρία Βασιλείου είναι απόφοιτος του Τμήματος Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Κάνει πρακτική άσκηση στην εταιρεία Trojan Economics.*